

Dünyəvi dövlətlik

Amma dindən ayrı deyilik

Tarix boyu Azərbaycanda müxtəlif dinlərin harmoniyası olub. Buna görədir ki, bütün dinlərə məxsus qədim ibadət yerlərinin bünövrələri də məhz müqəddəs Odlar yurdu-muzda qoyulub.

İlk din olan Zərdüştlüyün qədim atəş-pərəstlik məbədi Bakıda, Qafqazın ən qədim kilsələrindən biri - Qafqaz Albaniyası kilsəsi Şəki yaxınlığında, 743-cü ildə tikilmiş müsəlman aləminin ən qədim ibadətgahlarından biri olan məscid isə Şamaxıda yerləşir...

Sinaqoq və kilsələrin məscidlərlə yanaşı, fəaliyyət göstərdiyi məkan

Əhalisinin böyük əksəriyyətini müsəlmanlar təşkil edən Azərbaycanda sinaqoq və kilsələr məscidlərlə yanaşı, fəaliyyət göstərir, insanlar dini ayinlərini sərbəst şəkildə yerinə yetirirlər. Statistik rəqəmlərə əsasən, hazırda ölkə ərazisində 2253 məscid, 16 kilsə və 7 sinaqoq mövcuddur. Ölkədə ümumilikdə 748 pir və ziyarətgah var.

Dini qurumların yenidən dövlət qeydiyyatına alınması prosesinin başladığı 2009-cu ildən bu günədək 971 dini qurum dövlət qeydiyyatına alınıb. Konfessional baxımdan onlardan 934-ü islam, 37-si isə qeyri-islam (26 xristian, 8 yəhudi, 1 krişna, 2 bəhai) təmayüllüdür.

Azərbaycanda tarixən bərqərar olmuş tolerant cəmiyyət, milli və dini ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi burada məskunlaşmış yəhudilərə də öz varlığını qoruyub saxlamağa, dini ayinlərini sərbəst formada icra etməyə imkan yaradıb. Quba İsraildən kənarda yəhudilərin ən sıx məskunlaşdığı şəhərdir. Rayonun Qırmızı Qəsəbə adlanan yaşayış məskənində çayın bir sahilində sinaqoqlar, o biri sahilində isə məscidlər fəaliyyət göstərir. O cümlədən Bakıda köhnə məbədin yerində tikilən yəhudi sinaqoqu Avropada ən böyük sinaqoq sayılır. Yəhudilərin kompakt şəkildə yaşadığı Qırmızı qəsəbədəki altı günbəzli sinaqoq da bərpa edilib.

Ölkəmizdəki azsaylı qədim xalqlardan biri olan udilərin də dini dəyərlərinə böyük hörmətlə yanaşılır. Prezident İlham Əliyevin göstərdiyi diqqət və qayğı sayəsində 2003-cü ildə Qafqazın ən qədim kilsələrindən olan Şəki rayonundakı Kiş məbədi, 2006-cı ildə isə Qəbələ rayonunun Nic qəsəbəsində yerləşən 3 xristian məbəbindən biri - Müqəddəs Yelisey adına Çotari kilsəsi bərpa edilib. Qəbələnin Nic qəsəbəsində yerləşən Müqəddəs Məryəm Ana alban kilsəsi isə 2019-cu ildə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təmir olunmağa başlanıb və 2020-ci ilin noyabr ayında 44 günlük müharibə zamanı bərpa işləri başa çatdırılıb.

Tolerant Azərbaycan xalqı düşməninə qarşı da həmişə dözümlülük nümayiş etdirməsi ilə seçilir. Bu gün də Bakının mərkəzində ermənilərin dini məbədi qorunub saxlanılır. Dövlət tərəfindən bərpa edilərək mühafizə olunan Bakının mərkəzindəki erməni kilsəsində ədəbiyyat fondu saxlanılır.

Nümunəvi dövlət-din münasibətlərinin banisi Heydər Əliyevdir

Ölkəmizdə həyata keçirilən dövlət siyasətinin başlıca məqsədi insanların sülh, barışıq, qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşamasını təmin etmək üçün tolerantlığın, multikultural dəyərlərin qorunub saxlanması, təbliğ edilməsidir.

Azərbaycanda nümunəvi dövlət-din münasibətlərinin banisi Ulu Öndər Heydər Əliyevdir. Ulu Öndər çıxışlarının birində vurğulayırdı ki, biz dünyəvi dövlətlik, amma dindən ayrı deyilik. Elə müstəqillik dövrümüzün çətin dövrlərində də məhz Ümummilli Liderin bu sahədə mühüm söyləri nəticəsində dövlət-din münasibətlərində yaranmış uçurum aradan qaldırılmışdı. Uzun illər ibadət ocaqlarının, dini icmaların fəaliyyətinə, dini ayinlərin icrasına, dini təyinatlı ədəbiyyatın nəşrinə və yayılmasına qoyulmuş qadağalar aradan qaldırılmış, yeni ibadət evlərinin və dini təhsil müəssisələrinin əsası qoyulmuşdu. İllər boyu baxımsızlıqdan uçub dağılmış pir və ziyarətgahlar fəaliyyətini yenidən bərpa etməyə başlamışdı...

Ulu Öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə din-dövlət münasibətlərinin daha da inkişaf etdirilməsi üçün əhəmiyyətli işlər həyata keçirib. Hazırda da dövlət başçısının tapşırığı və şəxsi nəzarəti ilə Azərbaycanda yeni məscidlər tikilir, qurulur və bərpa olunur.

Ümumiyyətlə, müstəqillik dövrü ərzində ölkəmizdə 2 mindən çox məscid tikilib, bərpa edilib və xalqın istifadəsinə

verilib. Tariximiz, xalqımız üçün böyük əhəmiyyət daşıyan Bibiheybət, Təzə Pir, Əjdərbəy, Şamaxı Cümə məscidləri və digər məscidlər yenidən qurulub, əsaslı təmir edilib. 2014-cü ildə müsəlman aləminin mühüm tarixi, memarlıq abidəsi sayılan ölkəmizin ən böyük məscidi - Heydər məscidi tikilib.

Prezident İlham Əliyevin 2016-cı ili Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" və 2017-ci ili "İslam həmrəyliyi ili" elan etməsini isə vətənimizdə əsrlər boyu formalaşmış milli-mənəvi dəyərlərin, sülhün, birgə yaşayış qaydalarının dünyaya ixrac edilməsinə mühüm töhfə oldu. Həmin il Bakıda keçirilən IV İslam Həmrəyliyi Oyunları isə təkcə idman yarışı kimi deyil, həm də bütün islam dünyasının birlik, həmrəylik günləri kimi yaddaşlara həkk edildi.

İlham ƏLİYEV: "Biz bütün dinlərin məbədlərini qoruyuruq və qoruyacağıq"

İslamla bağlı əlamətdar günləri din-darlar və müsəlman ölkələrinin səfirləri ilə birgə qeyd edən dövlət başçısı İlham Əliyev və ailə üzvləri müqəddəs Kəbəni dəfərlə ziyarət ediblər. Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, Həcc ziyarəti zamanı müqəddəs Kəbədə etdiyi ilk duası məhz vətən torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə bağlı olub.

44 günlük Vətən müharibəsində bu müqəddəs dua qəbul oldu, haqq və ədalət yolunda çıxdığımız bu savaşda zəfər çalaraq dədə-baba torpaqlarımızı işğalçılardan azad etdik.

Hazırda Azərbaycan dövləti düşmən tərəfindən dağıdılan, viranəyə çevrilən yurd yerlərimizdə genişmiqyaslı quruculuq işləri aparır. Eləcə də, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda tarixi, mədəni, dini abidələrimiz bərpa edilir.

İşğaldan azad edilən bölgələrə səfər edən Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın dağıdılmış məscidlərimizi ziyarət edərək dua etmələri, dini ocaqlarımıza müqəddəs Qurani-Kərim hədiyyə etmələri isə xalqımızın mənəvi dəyərlərinə verilən yüksək dəyərin daha bir göstəricisidir.

Heydər Əliyev Fondu müqəddəs dini məkanlarımızı yenidən dirçəldir

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda olan digər tarixi, mədəni abidələrlə yanaşı, dini məkanların bərpasını da Heydər Əliyev Fondu öz üzərinə götürüb və artıq bu istiqamətdə xeyli iş reallaşdırılıb.

Şanlı Vətən müharibəsindən qısa zaman sonra, 2020-ci il dekabrın 8-də Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva bununla bağlı xoş müjdəni vermişdi. Heydər Əliyev Fondunun qədim Qarabağ torpağında Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə layihəyə başladığını bildirmişdi.

Mehriban xanım bəyan etmişdi ki, bir zamanlar ermənilərin vəhşicəsinə dağıtdığı, tövləyə çevirdiyi müqəddəs dini məkanlarımız yenidən dirçələcək və bütün Qarabağ ərazisindəki məscidlərimizdə azan səsləri eşidiləcək, dualar oxunacaqdır...

Bu gün Şuşada Aşağı Gövhər ağa, Yuxarı Gövhər ağa və Saatlı məscidlərində yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə bərpa-restavrasiya işləri davam etdirilir.

Eləcə də Ağdam Cümə məscidi, Zəngilanda olan məscid Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təmir və bərpa olunur. Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə Daşaltı, Hadrut, Suqovuşanda yeni məscidlər inşa olunur. Digər dinlərə aid dini ocaqlar da təmir və bərpa edilir.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında qazandığımız zəfər min illərdir Qarabağda formalaşmış mənəvi və dini dəyərlərimizi də xilas edib. Bu sayədə, həm islam dininə, həm də fərqli inanclara sahib olan azərbaycanlılar da Qarabağdakı, Şərqi Zəngəzurdakı müqəddəs dini ocaqlarında dua etmək xoşbəxtliyinə qovuşublar. Mənfur ermənilər 30 il ərzində dini ocaqlarımızı nə qədər dağıtsalar da, qəlblərdəki imanı, bəşəri duyğuları söndürə bilməyiblər. Bu gün yenə məscidlərimiz, sinaqoqlarımız, kilsələrimiz insanlarımızın mənəvi saflıq ünvanı kimi birgə fəaliyyət göstərir.

Bütün bunlar onu göstərir ki, ölkəmizdə dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri dövlət-din münasibətlərinin, multikultural dəyərlərin daha da inkişaf etdirilməsi, etnik-dini müxtəlifliyin qorunmasıdır.

*Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*